

Aleksandr Makedonskiyning hayoti va yurishlari

Davlatboyev Sarvar Hamdam og'li

Urganch Davlat Universiteti

Ijtimoiy-Iqtisodiy fanlar fakulteti

Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha)

yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola Aleksandr Makedonskiyning olib borgan yurishlarini o'rganadi. Aleksandr hayoti va yurishlari haqidagi tadqiqotlar tarixni aniqlashtirishga va umumiyashtirishga ko'maklashadi. Shuningdek Aleksandr shaxsini o'rganish, shu davr tarixini haqqoniy yoritish, olib borgan siyosati qanchalik to'g'ri ekanligini aniqlash va boshqa bir qancha masalalar ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi hisoblanadi.*

Kalit so'zlar: *Makedoniya, Filip II, Sharqqa yurishlar, Aristotel, Spitamen, Satraplik.*

Аннотация: *В данной статье описаны походы Александра Македонского. Исследования о жизни и походах Александра помогают уточнить и обобщить историю. Также изучение личности Александра, правдивое освещение истории этого периода, определение правильности его политики и ряд других вопросов являются основными вопросами это исследование является целью*

Ключевые слова: *Македония, Филипп II, Походы на Восток, Аристотель, Спитамен, Сатраплик.*

Abstract: *This article describes the campaigns of Alexander the Great studies. Researches about the life and campaigns of Alexander help to clarify and generalize history. Also, the study of Alexander's personality, truthful coverage of the history of this period, determination of the correctness of his policies and several other issues are the main issues of this research. is the goal.*

Keywords: *Macedonia, Philip II, Marches to the East, Aristotle, Spitamen,*

Satraplik.

Makedoniyalik Aleksandr miloddan avvalgi 356-yil Pella (qadimgi yunoncha Lila)-miloddan avvalgi 400-yildan Makedoniya poytaxti bo'lgan shaharda tavallud topgan. Otasi Makedoniya podshosi Filipp II va uning rafiqasi Olimpiadaning og'lidir. Aleksandr Aflotun shogirdi, buyuk afina faylasufi Arastu tomonidan tarbiyalangan. Filipp II ning o'zi o'g'liga urush san'atini o'rgatgan va u tez orada muvofaqqiyat qozongan. Aleksandr 16-yoshda birinchi marta Makedoniya askarlari otryadiga qo'mondonlik qildi. Filipp II vafot etishi bilan miloddan avvalgi 336-yil 20 yoshda Aleksandr Makedoniya podshosi bo'ldi. Ikki yilda keyin Aleksandr o'sha mashhur Sharqqa harbiy yurish boshlaydi. Yurishlari o'n yil davom qiladi. Kichik Osiyo, Suriya, Misr, Eron (330-yil), Hindiston (327-yil) kabi katta-katta hududlarni bosib oladi. Aleksandr Hindistonga yurishdan oldin qo'shinni orqa tomondan xavfsizlantirish uchun Amudaryoning nargi tomonida yashovchi elatlarni bosib olishga qaror qiladi. Uning yo'lini to'sgan birinchi shahar Baqtriya poytaxti Baqtra (Zariaspa) bo'ldi. Ahamoniy satrap Bess shaharni Aleksandrga qoldirib Amudaryoning nargi tomoniga qochib ketadi va Baqtriya egallandi. Miloddan avvalgi 329-yil Aleksandr qo'shinlari Amudaryo (Oks)ni kechib o'tdi. Yurishlari yo'nalishlari esa Nautaka (Qashqadaryo vohasining sharqiy qismi) va Maroqand shahri (Samarqand)da turar edilar. Ular birin ketin shaharlarni bosib oldi. Aleksandr Sharqqa yurishning deyarli 3 yilini O'rta Osiyoga sarfladi va buning natijasida Marg'iyona, So'g'diyona, Baqtriya, Sirdaryo bo'lari hududlarni bo'sundirdi. Ammo Xorazm, Farg'ona, Toshkent mustaqilligicha qoldi. Aleksandrga qarshi massagetlar 3yil qarshilik qildilar. Rivoyatlarga ko'ra Aleksandr O'rta Osiyoda o'z tayanch nuqtasi sifatida 12 shahar qurdiradi. Aleksandr ulkan davlatini satrapliklarga bo'lib boshqargan. Sharqiy satrapliklarni o'g'li Antiox boshqargan. Aleksandr o'zi bosib olgan hududda mushtahkam o'rnashish yo'li sifatida ushbu hududlarga yunon-makedonlarni ko'chirib keltirib joylashtiradi. Aleksandr miloddan avvalgi 323-yil 10-iyunda zaharlanish tufayli vafot etadi va u tuzgan davlat uch qismga bo'linib ketadi. U qismlar Aleksandrning eng yaqin lashkarboshlari tomonidan boshqarildi.

Xulosalar: Aleksandr Makedonskiy o'z davriga yarasha qudratli davlat tuza

olgan yosh hukmdor hisoblanadi. U yoshlik chog'laridan mashhur olimlardan nafaqat nazariy balki amaliy bilimlarni ham o'rganadi. Undan tashqari Aleksandr otasi tomonidan harbiy ishga ham o'rgatilgan va bu esa uning kelajagini belgilab bergan desak mubolag'a bo'lmaydi. Aleksandr shaxsini o'rganish orqali biz tarixni yortishda muhim manbaga ega bo'lamiz. Yurishlarini o'rgangan olimlar uning bosib olgan hududlari to'g'risida aniq ma'lumotlarga ega bolishga harakat qilishgan yoki yozma va moddiy topilma manbalar orqali uni to'ldirganlar. Hozirda ham Aleksandr tuzgan davlat va olib borgan yurishlarini ilmiy jihatdan o'rganish ishlari ko'plab davlat tarixchilari va olimlari tomonidan olib borilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Rajabov R.R. Qadimgi dunyo tarixi. (Sharq, Yunoniston, Rim).T., <<Fan va texnologiya>>, 2009 , 440 bet.
2. A.S. Sagdullayev, V.A. Kostetskiy. Qadimgi dunyo tarixi (6-sinf darsligi). Toshkent: <<Yangiyo'l poligraf servis>>, 2017. -192 bet
3. A. Kabirov- "Qadimgi Sharq Tarixi". <<Tafakkur>> nashiryoti. Toshkent .2016 .276-280 betlar